

KABINET HAVEL - Úsvit v Čechách

cyklus diskusí s kritickou reflexí současné české společnosti

listopad 2008 - listopad 2009

www.usvitvcechach.cz

ČESKÁ PODNIKAVOST - o zručnosti a podnikavosti českého člověka

On-line rozhovor s MARTINEM JAHNEM

1. dubna 2009 14:00-15:00 hod., webové stránky týdeníku Respekt

Diskutovat na téma zručnosti a podnikavosti českého člověka jste mohli s Martinem Jahnem, ekonomem, generálním ředitelem společnosti Volkswagen Group v Rusku.

Martin Jahn (*1970) vystudoval Vysokou školu ekonomickou v Praze a DePaulovu univerzitu v Chicagu. V roce 1994 nastoupil do *CzechInvestu*, kde pracoval jako marketingový a projektový ředitel, v letech 1996 - 1999 vedl kancelář *CzechInvestu* v Chicagu. V roce 1999 byl jmenován generálním ředitelem *CzechInvestu*. V srpnu 2004 se stal místopředsedou vlády pro ekonomiku. Na konci roku 2005 funkci opustil a nastoupil do Škody Auto jako personální ředitel a člen představenstva. Od 1. dubna 2008 je Martin Jahn generálním ředitelem automobilky Volkswagen v Rusku.

On-line rozhovor navazuje na cyklus diskusí pořádaných Masarykovou univerzitou, Divadlem Husa na provázku a občanským sdružením DIALOG centrum, o.s. pod názvem "KABINET HAVEL - Úsvit v Čechách", který je věnován reflexi současné české společnosti u příležitosti dvacátého výročí listopadových událostí roku 1989 a poběží od listopadu 2008 do listopadu 2009. Cyklus začal 8. listopadu 2008 diskusí "Prolog s Václavem Havlem". Více na www.usvitvcechach.cz.

(Rozhovor je hodinový, je tedy časově ohraničen, proto výběr dotazů a také rozsah odpovědí je na odpovídajícím. Rozhovory podléhají pravidlům diskusního fóra uvedeným v obchodních podmínkách.)

odkaz: <http://respekt.ihned.cz/rozhovory/c1-36597390-o-ceske-podnikavosti-s-martinem-jahnem>

Jaký inovační potenciál se skrývá v českých firmách? Jak tvůrčí, nápaditý a pracovitý je český člověk? Mají lidé nastupující generace zájem zakládat vlastní firmy a něco budovat a nést za to odpovědnost nebo se raději nechávají zaměstnávat u nadnárodních firem?

Kabinet Havel ()

Osobně pokládám české pracovníky za velmi kreativní a nápadité. Důkazem je celá řada firem, které slaví úspěchy se svými inovacemi, stejně jako mnoho Čechů, kteří se úspěšně uchytili u nejinovativnějších firem současnosti typu Google. Dobrý příklad mohu dát i ze skupiny Volkswagen, kde má výzkum a vývoj ve Škoda Auto velmi dobrý zvuk v celém koncernu.

Zahraniční investoři, kteří do ČR přišli v 90. letech, vychovali celou generaci českých manažerů, z nichž se mnoho později rozhodlo vydat vlastní cestou a založit si firmy. Velkou odpovědnost však pochopitelně nesou jak majitelé vlastních společností, tak top manažeři nadnárodních firem, jejichž rozhodnutí mohou mít na budoucnost zásadní vliv.

(Odpovězeno: 01.04.2009 14:06) Martin Jahn

Jak český průmysl, české firmy podporují vzdělávání, inovace, know-how?

Jaká je spolupráce firem se školami?

Kabinet Havel ()

České firmy si již v řadě případů velmi dobře uvědomují, že inovace a know-how jsou zásadní pro jejich budoucí konkurenceschopnost. Dvakrát více to přitom platí během současné hospodářské krize, která může méně konkurenceschopné firmy odstranit z trhu. Pokud zůstanu u příkladu Škoda Auto, tak ta ročně vynaloží na výzkum a vývoj přes 5 miliard korun. Na konci loňského roku společnost otevřela nové Technologické centrum. Dohromady tak ve vývoji pracuje již zhruba 1600 zaměstnanců, což z Mladé Boleslavi dělá třetí největší vývojové centrum, v celém koncernu Volkswagen.

Spolupráce firem se školami se postupně zlepšuje, stále však zdaleka nedosahuje potřebné úrovně. Na vysokých školách by měli v mnohem větší míře působit manažeři z praxe, studenti by naopak měli během studia absolvovat stáže ve společnostech. Provázán by měl být rovněž výzkum vysokých škol s praktickým využitím výsledků ve firmách.

(Odpovězeno: 01.04.2009 14:10) Martin Jahn

Myslíte si, že české podnikatelské prostředí je, hlavně co se týče zákonů a legislativy, vůči podnikatelům dostatečně přívětivé? Pokud ne, jaké nejvýraznější změny byste navrhoval?

JanH (honzahospodka@seznam.cz)

Jak jsem již uvedl v jedné z předchozích odpovědí, i přes řadu dílčích zlepšení má stát ve vztahu k podnikatelům stále co zlepšovat. Za klíčové považuji důsledné používání systému RIA, tedy analýzu všech chystaných zákonů a dalších norem na podnikatelské prostředí. Vedle toho by měl stát prověřit i již existující normy a ty špatné zrušit či změnit ruku v ruce se snižováním administrativní zátěže. Zjednodušit by se měla zejména daňová legislativa.

Kvůli současné krizi by úřady navíc měly být k podnikatelům benevolentnější, což se naštěstí v řadě případů děje.

(Odpovězeno: 01.04.2009 14:13) Martin Jahn

Jaké jsou dnes podmínky k podnikání v České republice (konkurence, legislativa, podpora státu...)? Co nám chybí, v čem pokulháváme a čím bychom se mohli inspirovat ze zahraničí?

K H ()

Podmínky pro podnikání se v České republice postupně zlepšují. Stále však existuje řada oblastí, kde je hodně co zlepšovat. Tvorba norem probíhá bez pevně stanovených pravidel, bez kvalitní analýzy potřebnosti regulace a bez analýzy dopadů připravovaných norem na podnikatelské prostředí. Činnost státní správy často zůstává byrokratická, nepružná a tvoří zbytečné překážky podnikání. Problémem zůstává také úroveň a rychlost práce soudů a korupce.

Dobré příklady lze najít například v Rakousku, Holansku, USA a dalších zemích - vždy je ale potřeba upravit jednotlivá opatření na lokální podmínky.

Málokdy se dá přenést nějaké opatření z jedné země do druhé bez jakýchkoliv úprav. Největší výhodou pro podnikatele např. v USA je velikost vnitřního trhu, který nemá žádné hranice a bariéry včetně jazykových a ještě k tomu má jenom jednu měnu.

(Odpovězeno: 01.04.2009 14:14) Martin Jahn

Proč má český danový poplatník vyplatou srovnatelnou subvencovat německé a francouzské automobilky a jejich vlastníky?

Bohous ()

Stejně tak by jste se mohl ptát proč má daňový poplatník přispívat na zateplení domu někoho jiného nebo např na koupi tepelného čerpadla či proč má přispívat zemědělcům.

Výhodou srovnatelnou je, že částka na něj vynaložená se více než vrátí ve formě vybraného DPH, takže dopad na státní rozpočet je neutrální nebo mírně pozitivní. Dále přispěje k udržení pracovních míst a výroby což se na státním rozpočtu také pozitivně projeví. V neposlední řadě je také potřeba uvést, že Česká republika má jeden z nejstarších vozových parků v Evropě a srovnatelnou by pomohlo výrazně zlepšit životní prostředí i bezpečnost provozu na českých silnicích.

(Odpovězeno: 01.04.2009 14:25) Martin Jahn

Kdybyste měl Českého Honzu dnes poslat na zkušenou do světa - kam byste jej poslal?

Juliš Petr ()

Před několika lety bych Vám odpověděl, že do USA. Dnes bych ho poslal na cestu kolem světa.

(Odpovězeno: 01.04.2009 14:41) Martin Jahn

Píšete o know-how a potřebě inovace - jak se stavíte k duševnímu vlastnictví? Jak vidíte například budoucnost hudebního průmyslu ve stínu stahování hudby z internetu? Je podle vás internet stále nedoceneným (ale i bezpečným) prostorem pro podnikání?

Kolik času strávíte denně na internetu?

Vladyka ()

Hudební a filmový průmysl se musí s internetem vyrovnat. Internet určitě bude nabývat na významu jako prostor pro podnikání, ale " lidský kontakt" nenahradí a nemyslím si, že by jiné formy obchodování zcela vytlačil. Já osobně strávím na internetu 10- 90 min. denně. Vzhledem k tomu, že pracuji v Rusku a hodně cestuji, tak z internetu získávám mnoho informací.

(Odpovězeno: 01.04.2009 14:43) Martin Jahn

Dobrý den, byla vám nabídnuta účast v "letní překlenovací vládě"?

Robert ()

Účast ve vládě mi oficiálně nabídnuta nebyla. A i kdyby se tak stalo, nemohl bych to přijmout z důvodu mého pracovního angažmá v Rusku.

(Odpovězeno: 01.04.2009 14:52) Martin Jahn

Vnímáte vy osobně současnou hospodářskou a finanční krizi jako výzvu nebo hrozbu?

Lenka R. ()

Samozřejmě jako obojí. Hrozba to je vždy a na většinu lidí bude mít v určité podobě negativní dopad, se kterým se bude třeba vyrovnat. Většina z nás bude muset nějak upravit své chování. Ale příležitost je to také.

Minimálně se v krizi člověk hodne naučí. O chování ostatních, o svých vlastních reakcích, o svých přístupech k řešení problémů. Ti, kteří krizi nejlépe uchopí jako příležitost, z ní budou profitovat.

(Odpovězeno: 01.04.2009 14:56) Martin Jahn

Často slyším samotné Čechy mluvit i v souvislosti s podnikáním o české závistivosti a nepřejícnosti. Vnímáte ji v takové míře, že by vám někdy bránila v uskutečnění svých plánů a záměrů? Jak jsme na tom v porovnání se sousedy?

Karel Rataj ()

Musíme si otevřeně přiznat, že závist patří k těm horším vlastnostem české povahy. Myslím, že v Evropě je častějším jevem než například v Americe. Ale myslím, že patří k lidským vlastnostem a žádný národ se jí zcela nevyhne. Já osobně se snažím závist ostatních nevnímat a zároveň ji zbytečně nedráždit. A hlavně se snažím, aby moje vlastní závist neovlivňovala mé chování.

(Odpovězeno: 01.04.2009 15:07) Martin Jahn

**Myslíte, že vzejde ze současné krize něco revolučního?
Sledujete třeba určitý posun v myšlení a myšlenkových pochodech současných ekonomů?**

Jaromír R. ()

Já osobně věřím spíše v evoluci. Nemyslím, že tato krize něco zásadně změní. Od II světové války jsme zažili mnoho krizí a žádná nepřinesla revoluční změny. Dopady této krize nebudou tak dramatické, aby něco radikálně změnily. Ale doufám, že přispějí k tomu, že si mnoho lidí oživí některá stará moudra. Jako např.:

Žádný strom neroste do nebe ..

Důvěřuj ale prověřuj ...

Kdo šetří má za tři ..

atd.

Nemyslím, že má někdo po ruce lepší uspořádání světa než tržní ekonomiku, nebo že někdo z rukávu vysype geniální alternativní zdroj energie. Svět se po tisíce let vyvíjí evolučně a tak tomu bude i nadále.

(Odpovězeno: 01.04.2009 15:15) Martin Jahn

Neztratí se česká podnikavost a vynalézavost ve všem tom evropanství?

Zdeněk Boháček ()

Určitě ne. Myslím, že Evropa dává možnost jednotlivým národům vyniknout a profilovat se. Pokud přinesou něco pozitivního a obohatí tím ostatní.

V rozmanitosti je konkurenční výhoda Evropy proti USA nebo Číně. Měli bychom se ji naučit využívat.

(Odpovězeno: 01.04.2009 15:31) Martin Jahn

Václav Havel se ve svém listopadovém prologu v Kabinetu Havel ptal: „Když nás je pořád stejně, proč má neustále všechno růst? Proč má růst průmysl, výroba produkce? Proč mají bezkonceptně růst města do všech stran, až nezbude už ani kousek krajiny, kousek trávy? Všechno má růst, rozmnožovat se, hromadit. V tom cítím základní otázku doby.“ Jak se na růst díváte Vy?

Kabinet Havel ()

Člověk skutečně nepotřebuje k večeři dvě kuřata místo jednoho, ale takhle jednoduše se růst jako rovnítka hromadění chápat nedá. Růst přeci nemusí být jen kvantitativní, ale i kvalitativní. Umožňuje nám žít komfortněji, ale zároveň i zdravěji nebo ekologičtěji. Nová auta také mají nesrovnatelně nižší spotřebu a jsou výrazně bezpečnější. Ekonomický růst tak sám o sobě není nijak špatný. Je však velký rozdíl mezi růstem trvale udržitelným, s ohledem na sociální, ekologické i etické aspekty, a růstem ve stylu „po nás potopa“, který se mi rovněž nelíbí.

(Odpovězeno: 01.04.2009 15:58) Martin Jahn

Ještě bych své předchozí otázky k Vašemu působení v Škodě-Auto rozšířil o jednu. Zajímalo by mne, jak jste jako šéf personalistiky firmy uzavíral smlouvy s agenturními firmami, jak jste si tyto firmy vybírali a kontrolovali? O jak solidní (otrokářské) firmy vlastně šlo? Když dnes tyto firmy ze dne na den se přejmenovaly, zanikly, sundaly firemní cedule ze svých budov, jen aby si je nikdo netroufнул honit k zodpovědnosti za osud dovezených pracovníků? Nezlobte se ale u bývalého ministra vlády bych předpokládal větší zodpovědnost. Děkuji za všechny odpovědi.

obyvatel Mladé Boleslavi ()

Poptávka po automobilech Škoda v první polovině loňského roku byla skutečně enormní a bez agenturního personálu by nebyla šance tento zájem pokrýt. Je nutné si uvědomit, že český trh práce byl zcela vysátý. Pokud by nedorazila vážná ekonomická krize, představovali by zahraniční pracovníci jediné dlouhodobé řešení. Agenturám práce jsme vždy odváděli takové prostředky, aby byli jejich zaměstnanci placeni férově jako kmenoví zaměstnanci Škoda Auto. Pokud jsme ze strany agentur uviděli pochybení či porušení smlouvy, tak jsme vždy rychle iniciovali jednání o nápravě. Tisíce lidí navíc ve městě pochopitelně mohly přispět i k vyšší drobné kriminalitě, rozhodně to však nebylo tak masovým jevem, jak je dnes agenturním zaměstnancům připisováno.

(Odpovězeno: 01.04.2009 16:03) Martin Jahn

Dobrý den, jak by podle Vás měla vypadat naše cesta ke vzdělanostní společnosti? Které obory by mají v naší situaci největší "budoucnost"? Jsou u nás již nyní nějaké příklady, které ukazují cestu k takové ekonomice? Jak podpořit větší podnikavost občanů a přilákat další vzdělané lidi a sofistikované investice?

Vidíte v současnosti nějaké plány politické reprezentace, které by nás přiblížili k ekonomice založené na inovacích a moderních technologiích?

milan ()

Na cestě ke vzdělanostní společnosti založené na oborech s vyšší přidanou hodnotou bude zcela klíčová efektivní spolupráce mezi školami a podniky a rostoucí investice do výzkumu a vývoje. Oboje se v posledních letech daří zlepšovat, což je vidět i na nárůstu některých prestižních oborů. Dobrým příkladem jsou například české úspěchy v oblasti nanotechnologií.

Důležité bude, aby se spojilo úsilí státu (otevření odborných i vysokých škol expertům z praxe, rozvoj aplikovaného výzkumu spojený se změnami kritérií na udělování grantů, rostoucí objem veřejných výdajů na výzkum a schopnost zabránit odlivu nejlepších mozků do zahraničí) i soukromého sektoru (větší důraz na přidanou hodnotu, výzkumné aktivity a na zvyšování kvalifikace, přechod od masové výroby k sofistikovaným produktům). Kroky správným směrem v ČR v současné době vidím. Na výzkum a vývoj se nyní dává nejvíce v historii, rovněž plán ministerstva školství na změny v terciárním vzdělávání obsahuje řadu chválehodných návrhů.

Je také důležité si uvědomit, že vysoká přidaná hodnota neleží pouze u „nových“ oborů, ale mohou ji přinášet i tradiční odvětví. Nejvyšší soukromé výdaje na vědu a výzkum má v Evropské unii automobilový průmysl. V České republice si stejné postavení mezi podniky drží Škoda Auto, jejíž náklady na výzkum a vývoj ročně přesahují pět miliard a má třetí největší výzkum v celém koncernu Volkswagen.

(Odpovězeno: 01.04.2009 16:08) Martin Jahn

Dobrý den pane Jahne, chtěla bych se Vás zeptat, kolik hodin denně v průměru pracujete? A jaký názor máte na pracovní dobu manažerů, kteří pracují i více než dvanáct hodin denně?

Přeji hezký zbytek dne Alice Kuštová

Alice Kuštová ()

V průměru 10 – 12 hodin. Ve vyjimečných případech i více. Každý si musí svoji pracovní dobu řídit tak, aby si zachoval duševní i fyzické zdraví. A to je individuální. Ale znám málo manažerských postů, které se dají zvládnout za 8 hodin.

(Odpovězeno: 01.04.2009 17:48) Martin Jahn

Dobrý den, jak jsem si přečetl, vystudoval jste DePaulovu univerzitu v Chicagu. Má vzdělání na zahraniční univerzitě smysl i pro člověka, který nedostane stipendium a musí se v dnešní době zadlužit, aby zaplatil nájem a školné? Dá se při studiu v USA pracovat? Jaké jste si odnesl Vy v těchto souvislostech poznatky? Ať se Vám daří přeje Mirek (toho času student v ČR)

Mirek Kavalír ()

Myslím, že studium na kvalitní zahraniční universitě se vyplatí.

Pracovat při studiu se dá vždy. Já jsem například studoval při zaměstnání.

(Odpovězeno: 01.04.2009 17:50) Martin Jahn

Dobry den, nedavno jsem cetl o pruzkumu mezi soucasnymi studenty VS, co by chteli delat po skonzeni studia. Vetsina z nich pry chce byt zamestnana ve statni sprave nebo ve firmach typu CEZ. Moznost jit do vlastniho podnikani pry temer propadla. Takovy vysledek (je-li pravdivy) mne opravdu desi. Na druhe strane jako OSVC nepozoruji zadne vyrazne zmeny k lepsimu. Napriklad nedavna "prevratna" novela zivnostenskeho zakona prakticky nic nezlepsila, jen zvisila pokuty za ruzne prkotiny na desetasobek ! Pripada mi, ze tento stav je tu prakticky zakonzervovan na dalsi desetileti. Vse je zbytecne slozite, neprehledne a predevsim umoznuje nejednoznacny vyklad s moznymi likvidacnimi nasledky. Myslite ze je jeste vubec mozne realne zlepzeni podminek k podnikani v dohledne dobe ? Dekuji.

P.V. ()

Zlepšování podmínek pro podnikatele se děje i na můj vkus příliš pomalu, ale jsem přesvědčený, že se situace skutečně rok od roku zlepšuje. Nejednoznačný výklad je opravdu jedním z největších problémů, a to nejen u finančních úřadů. Princip editační povinnosti by se proto měl uplatňovat nejen na správu daní, ale u všech orgánů státní správy rozhodujících o právech třetích osob.

Statistiky ukazují, že počet lidí, kteří se rozhodli jít do vlastního podnikání, se v ČR zvyšuje. Věřím, že vytrvalý tlak Svazu průmyslu a dalších obchodních komor na vytváření lepších podnikatelských podmínek přispěje k tomu, že OSVČ bude přibývat a stát si jich bude více vážit.

(Odpovězeno: 01.04.2009 17:51) Martin Jahn

Dobrý den, pane Jahne, zajímalo by mě co si myslíte o dnešním podnikání, je vůbec možné v dnešní době přehlceného trhu najít díru a stát se ještě úspěšným podnikatelem, nebo spíš pracovat pro velkou firmu u které získáte zkušenosti a pak se zkusit odštěpit s vlastním programem, a je podnikání ještě vůbec reálné pro člověka s nižším vzděláním? děkuji a přeji hezký den

Michal free (michalf@seznam.cz)

Určitě je to možné. Už koncem 19. století si někteří lidé mysleli, že vše je vynalezeno. A nakonec se ukázalo, že to je jinak. Mnoho úspěšných podnikatelů například v oblasti IT a informačních technologií nedokončili ani VŠ a začali úspěšně podnikat. Záleží na Vašem naturelu. Jestli máte ty správné nápady a odvahu přiměřeně riskovat klidně se do toho pusťte.

(Odpovězeno: 01.04.2009 17:54) Martin Jahn

Které podnikatelské prostředí je podle vašeho názoru i zkušeností v současnosti životaschopnější - české anebo to ruské?

D. Libra ()

České. V Rusku se vše odvíjí od cen ropy.

(Odpovězeno: 01.04.2009 17:56) Martin Jahn

Jaké zásadní rozdíly vidíte nyní v podpoře vědy a výzkumu v ČR a v Rusku?

Děkuji za odpověď.

Stanislav Haláb ()

Nejsem odborníkem na VaV v Rusku. Všeobecně se dá říci, že vše je v Rusku velmi centrálně řízeno a existuje silné propojení státu a podnikatelské sféry včetně vývojových kapacit.

Myslím, že Rusko má výborné vzdělání a mnoho skvělých mozků, ale nevidím mnoho ruských vývojových center na světové úrovni.

Pro VaV je důležité úské sepjetí s byznysem. Proto je USA v této oblasti světovou jedničkou.

(Odpovězeno: 01.04.2009 17:57) Martin Jahn

Dobrý den. Pane Jahne, jak moc Vás ovlivnilo to, že jste vyrůstal v českých poměrech a jaký dopad to mělo právě na vaši podnikavost a vynalézavost? Pěkný den.

Markéta Kudláčková (kudlama@seznam.cz)

Problém není ani tolik v českých poměrech jako to, že to byly poměry „socialistické“. Měl jsem ale to štěstí, že jsem vystudoval jednu VŠ v ČR a jednu v USA. Z obou jsem se snažil vzít si to lepší. Ale upřímně řečeno se nepovažuji ani za podnikatele ani za vynálezce.

(Odpovězeno: 01.04.2009 17:59) Martin Jahn

Patří česká vynalézavost a podnikavost mezi známé vlastnosti Čechů i za hranicemi?

D. Wottawa ()

Patří. I když je někdy těžké najít hranici mezi naší „vynalézavostí“ a takzvanou českou „vyčůraností“

(Odpovězeno: 01.04.2009 18:04) Martin Jahn

Jeví se vám současná podpora české podnikavosti a vynalézavosti jako dostatečná?

Mají Češi kupovat české výrobky? Nevzdáváme se příliš neuváženě klasických a tradičních produkcí českých výrobků?

M. Semerád ()

Češi by měli kupovat české značky. Pokud jsou ovšem kvalitní a vyhovují jim. Ne na základě nějakých státních kampaní nebo protekcionistických opatření, ale na základě toho, že to považují za dobré.

Já také nosím české hodinky, piji rád českou kofolu, jím české jídlo a piji moravské víno. Vždy se dívám, jestli to co chci, je k sehnání z České republiky.

(Odpovězeno: 01.04.2009 18:05) Martin Jahn